

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/6/2023
Identifikačné číslo spisu:	8716205523
Dátum vydania rozhodnutia:	29.02.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Halušková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8716205523.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ U. Š., narodenej XX. Q. XXXX, Š., W. X/XXX, 2/ X. F., narodenej XX. E. XXXX, Š., Š. XXX/XX, 3/ Y. Š., narodeného XX. P. XXXX, V., V. XXXX/XX, právne zastúpených advokátom JUDr. Martinom Tomasom, Poprad, Francisciho 3288, proti žalovaným 1/ X. S., narodenému XX. E. XXXX, K. Š., W. XXX/XXX, 2/ Q. Y., narodenej XX. U. XXXX, Š., W. XXX/XXX, zastúpeným advokátskou kanceláriou Beňo & partners advokátska kancelária, s.r.o., Poprad, Nám. sv. Egídia 93, IČO: 44 250 029, o určenie vlastníckeho práva, vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 17C/144/2016, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 10. marca 2022 sp. zn. 12Co/45/2021 takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 10. marca 2022 sp. zn. 12Co/45/2021, rozsudok Okresného súdu Poprad z 25. júna 2021 sp. zn. 17C/144/2016 a uznesenie Okresného súdu Poprad z 23. augusta 2022 sp. zn. 17C/144/2016 z r u š u j e a v e c v r a c i a Okresnému súdu Poprad na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1.1. Okresný súd Poprad (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 25. júna 2021 sp. zn. 17C/144/2016 (v poradí druhým) žalobu zamietol a o trovách konania rozhodol tak, že povinnosť zaplatiť ich plnú náhradu uložil žalobcom 1/ a 2/. Z dôvodov rozsudku vyplýva, že po zmenách žaloby aj strán sporu bolo predmetom konania určenie, že „v zmysle geom. plánu č. 29/2012 zo dňa 10.07.2012 vyhotoviteľa GEO-SPIŠ s.r.o., IČO: 43 938 604 a úradne overený dňa 20.07.2012 Správou katastra G1-578/12, ktorý tvorí neoddeliteľnú súčasť tohto rozsudku, patrí parc. KNC 245/2 o výmere 203 m2, druh pozemku zastavané plochy a nádvoria, k. ú. K. Š.Ň., parc. KN-C 246/2 o výmere 344 m2, druh pozemku orná pôda, k. ú. K. Š. a parc. KN-C 733/243 o výmere 459 m2, druh pozemku orná pôda, k. ú. K.Á. Š., v podiele 1-ica k pomere k celku do dedičstva po neb. X. Š., nar. XX.XX.XXXX a zomr. XX.XX.XXXX, naposledy bytom W. X/XXX, XXX XX Š.“ a určenie, že „v zmysle geom. plánu č. 29/2012 zo dňa 10.07.2012 vyhotoviteľa GEO-SPIŠ s.r.o., IČO: 43 938 604 a úradne overený dňa 20.07.2012 Správou katastra G1-578/12, ktorý tvorí neoddeliteľnú súčasť tohto rozsudku, patrí parc. KN-C 245/2 o výmere 203 m2, druh pozemku zastavané plochy a nádvoria, k. ú. K. Š.Ň., parc. KN-C 246/2 o výmere 344 m2, druh pozemku orná pôda, k. ú. K. Š. a parc. KN-C 733/243 o výmere 459 m2, druh pozemku orná pôda, k. ú. K.Á. Š., v podiele 1-ica k pomere k celku je

vlastníčkou žalobkyňa 1/“.

1.2. Žalobcovia odvodzovali svoje vlastníctvo z kúpnej zmluvy zo 14. apríla 1971, ktorou žalobkyňa 1/ spolu s jej nebohým manželom nadobudli vlastnícke právo k pôvodnej mpč. č. 2983, k. ú. B. vo veľkosti 1 z celku a v ktorej bolo dohodnuté, že túto parcelu budú užívať do cesty (správne od štátnej cesty do poľnej cesty), pričom podľa záverov nimi predloženého súkromného znaleckého posudku č. 4/2020 znalca H. Z., V., parcely z predmetu sporu svojou polohou zasahujú do časti pozemkovoknižnej parcely mpč. 2983. Tvrdili, že žalovaní nedisponujú žiadnym nadobúdacím titulom. Poukázali na rozhodnutie Správy katastra Poprad o oprave chyby v katastrálnom operáte č. X168/12 a rozhodnutie odvolacieho orgánu Správy katastra Prešov, ktoré zidentifikovali predmetné parcely a z ich záverov vyplynulo, že geometrický plán z roku 1979 bol nesprávny a následne aj geometrický plán z roku 1993. Vychádzajúc z § 137 písm. c) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) a z § 132 ods. 1, § 134 ods. 1, ods. 3 Občianskeho zákonníka (ďalej tiež Obč. zák.) okresný súd dospel k záveru, že žalobcovia nepreukázali nadobudnutie vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam (pozemkom parc. reg. C parc. č. 245/2, 246/2, 733/243 zapísaným na listoch vlastníctva č. XXX a XXXX). Pripojenou notárskou zápisnicou sp. zn. N 352/71, NZ 319/71 bolo preukázané, že žalobcovia nadobudli kúpou v podiele 90/180-in pozemok PK p. č. 2983 zapísaný v pozemno-knižnej vložke 87 o výmere 26 á 97 m2 a ich vlastnícke právo k parcele pôvodne mpč. 2983 v podiele 90/180-in nebolo sporné. Navyše považoval za potrebné poukázať na nadobudnutie vlastníckeho práva žalobcov 1/ a 2/ k pozemku parc. č. 797 v k. ú. K. Š. v roku 1964 (nie je zrejmý presný dátum), kedy uzatvorili písomnú kúpnu zmluvu s X. Š., ktorá nebola zavrhadovaná (správne má byť zapísaná, pozn. dovolacieho súdu) v evidencii nehnuteľností. Predmet zmluvy žalobcovia nadobudli vydržaním po uplynutí vydržacej doby najneskôr k 01. aprílu 1984 v zmysle § 865 ods. 3 Obč. zák.. Pozemky parc. č. 245, 246, 733/38 užívajú žalovaní, resp. predtým užívali ich právni predchodcovia. Na pozemku parc. č. KN-C parc. č. 245 je rodinný dom vo výlučnom vlastníctve žalovaného 1/. Podľa geometrického plánu Y. V. č. 29/2012 pozemok KN-C parc. č. 245/2 o výmere 203 m2 je vytvorený z časti pozemku KN-C parc. č. 245, pozemok KN-C parc. č. 246/2 o výmere 344 m2 je vytvorený z časti pozemku KN-C parc. č. 246 a pozemok KN-C parc. č. 733/243 o výmere 495 m2 je vytvorený z časti pozemku KN-C parc. č. 733/38. Dňa 12. marca 1967 otec žalovaného 1/, ktorý je zároveň starým otcom žalovanej 2/, uzavrel kúpnu zmluvu s Q. Š., X. V., E. V. a Q. X., predmetom ktorej boli pozemky parc. č. 798, 799, 800 k. ú. K. B. /pôvodne zapísané v pozemkovej knihe ako mpč. 2981 (parc. č. 800), mpč. 2982 (parc. č. 799), mpč. 2984 (parc. č. 798)/ a ktorá nebola zapísaná v evidencii nehnuteľností. Od toho času žalovaní 1/ a 2/, resp. ich právni predchodcovia neb. X. S. s manželkou užívali ako vlastné, bol na nich postavený rodinný dom. Občiansky zákonník účinný od 01. apríla 1964 takýto spôsob nadobudnutia vlastníctva (vydržaním) neupravoval, ale v zmysle § 865 ods. 3 Obč. zák. žalovaní, resp. ich právni predchodcovia nehnuteľnosti nadobudli vydržaním k 01. aprílu 1984. Počas tejto doby žalovaní 1/ a 2/, resp. ich právni predchodcovia neboli pri užívaní nehnuteľností rušení. Navyše v období k 14. júlu 1979 kúpnu zmluvou spísanou vo forme notárskej zápisnice N 398/79 NZ 385/79 nadobudli právni predchodcovia žalovaných neb. X. S. nar. v roku XXXX a Q. S. pozemok pôvodne mpč. 2983 o výmere 283 m2, pričom predávajúcimi v 8. a 9. rade boli samotní pôvodní žalobcovia 1/ a 2/. Títo v konaní sp. zn. 12Co/45/2021 tvrdili neplatnosť kúpnej zmluvy z dôvodu, že nebola zo strany pôvodných žalobcov 1/ a 2/ podpísaná, čo nepreukázali. Naopak, i keď prvopis notárskej zápisnice sa v archíve súdu nenachádzal, z rovnopisu notárskej zápisnice predloženého žalovanými je zrejmé, že pôvodní žalobcovia 1/ a 2/ notársku zápisnicu podpísali. Analogicky podľa v tom čase platnej inštrukcie Ministerstva spravodlivosti Slovenskej socialistickej republiky z 18. júna 1973 č. 15/1973 obsah prvopisu notárskej zápisnice spísanej notárom je totožný s obsahom rovnopisov doručovaných účastníkom úkonu spisovaného do notárskej zápisnice. Žalovaní 1/ a 2/, resp. ich právni predchodcovia v dobromyseľnej držbe neboli rušení.

1.3. Za spornú okresný súd označil otázku, či nehnuteľnosti sú vytvorené z pôvodnej parcely mpč. 2983, od vlastníctva ktorej žalobcovia odvádzali právny titul nadobudnutia nehnuteľností, alebo sú vytvorené z parciel mpč. 2981, 2982, 2984, od ktorých odvádzali právny titul (kúpu, ak by nešlo o vydržanie) žalovaní 1/ a 2/. Časť parcely mpč. 2983 o výmere 283 m2 previedli pôvodní žalobcovia kúpnu zmluvou na právnych predchodcov žalovaných. Okresný súd vychádzal z identifikácie parciel vytvorenej Okresným úradom, odborom katastrálnym Poprad, podľa ktorej parcely KN-C parc. č. 245, 246, 733/38 boli vytvorené z pôvodných parciel mpč. 2981, 2982, 2984, nie z parcely mpč. 2983. Súd prvej inštalácie bol názoru, že pri identifikácii parciel mal okresný úrad vychádzať nielen z pripojených

listín, ale aj zo svojho rozhodnutia o oprave chýb v katastrálnom operáte. Znalec H. X. O. v znaleckom posudku č. 30/2019 konštatoval, že plocha o výmere 1.240 m² z pôvodnej parcely mpč. 2983 v spornom území už bola vyčerpaná do parciel reg. KN-C 248/1, 247, 733/16. Geometrickým plánom č. 29/2012, úradne overeným 20. júla 2012, ktorý bol podkladom pre podanie žaloby, boli vytvorené 3 parcely registra KN-C, a to parc. č. 245/2 o výmere 203 m², parc. č. 246/2 o výmere 344 m² a parc. č. 733/243 o výmere 459 m², spolu 1.006 m². Znalec v závere znaleckého posudku konštatoval, že sporná časť o výmere 1.006 m² z pozemkovoknižnej parcely mpč. 2983 už bola vyčerpaná a je súčasťou parciel registra KN-C č. 248/1, 247 a 733/16 k. ú. K. Š.. V žalobcami predloženom súkromnom znaleckom posudku č. 4/2020 znalec H. Q. Z., V. konštatoval, že pôvodná pozemkovoknižná parcela č. 2981 zasahovala svojou polohou do časti parciel registra CKN parc. č. 799/1, 241/2, 243/3, 245, 246 a 733/38. Pôvodná pozemkovoknižná parcela mpč. 2982 zasahovala svojou polohou do časti parciel registra CKN č. 799/1, 241/2, 243/3, 245, 246 a 733/38. Pôvodná pozemkovoknižná parcela mpč. 2983 zasahovala svojou polohou do časti parciel registra CKN č. 799/1, 241/2, 248/3, 243/3, 248/2, 245, 248/1, 246, 247, 733/38 a 733/16. Parcely registra C KN parc. č. 245 a 246 vedené na LV č. XXX sú vytvorené z časti pozemkovoknižných parciel mpč. 2981, 2982 a 2983 a je vedená na LV č. XXXX. Parcely registra CKN č. 248/3, 248/1, 247 a 733/16 zapísané v LV č. XXX sú vytvorené z časti pozemkovoknižných parciel mpč. 2983 a mpč. 2985. Z grafickej identifikácie vyplýva, že novovytvorené parcely registra C KN č. 245/2, 246/2 a 733/243 zasahujú svojou polohou do časti pozemkovoknižnej parcely mpč. 2983. Týmto geometrickým plánom došlo k obnoveniu hranice pôvodnej pozemkovoknižnej parcely mpč. 2983 vedenej v PKV č. 87 v k. ú. K. Š.. Znalec H. X. O. na pojednávaní uviedol, že sporné parcely č. 245/2, 246/2, 773/243 neboli vytvorené z pôvodnej parcely mpč. 2983. K tomuto záveru dospel z dohody spísanej v roku 1967, kde vtedajší vlastníci, držiteľia pozemkov vyhlásili, že reálny pozemok, ktorý už je v užívaní X. S., mu odpredajú. Tento stav je potrebné považovať za mimoriadne dôležitý. Následne boli spracované geometrické plány aj na susednú parcelu pána Š., kde bol identifikovaný pozemkovoknižný stav. Cez geometrický plán došlo k vyčerpaniu celej plochy pozemkovoknižnej parcely 2983, z tohto dôvodu reálne zanikla. Takýto pozemkovoknižný stav, deklarovaný v geometrických plánoch, dotknutí účastníci uznávali a prostredníctvom právnych listín bol aj zapísaný do katastra nehnuteľností. Všetci zhodným spôsobom zadefinovali polohu pôvodných pozemkovoknižných parciel a neexistoval iný dôkaz, ktorý by vyvrátil pravdivosť pôvodných geometrických plánov. Znalec preskúmal aj pozemkovoknižný operát a zistil, že v dokumentácii sa nachádza iba pôvodná archaická mapa. Zápisom registra je k dispozícii lokalizácia pôvodných parciel, ktorá vytvára dojem, že pozemkovoknižná parcela č. 2983 sa má nachádzať na inom mieste ako je zadefinovaná v 5 geometrických plánoch od roku 1979 až po rok 1993. Ide o bežný stav, ktorý existuje v rámci celej republiky, keď dôsledkom spracovania registrov sú značné posuny parciel a v niektorých prípadoch by sa museli posúvať nielen ploty, ale aj oplatenie kostola a iné pevné stavby. V k. ú. B. sa nezachoval najnovší operát pozemkovej knihy, preto nemožno striktne vychádzať z mapového podkladu. K znaleckému posudku H. Z. uviedol, že s týmto znaleckým posudkom nemá žiadne rozpory. Čo je konštatované v znaleckom posudku H. Z. v podstate nemá žiaden význam pre spor, pretože identifikuje archaickú mapu a stav, ktorý platil pred rokom 1900 a v tomto kontexte je zhodný s jeho znaleckým posudkom. Problém je v tom, že tak ako on, ani H. Z. nemali k dispozícii posledné mapové podklady, ktoré používali skúsení a znali miestnych pomerov geodeti v 70. a 80. rokoch. Ak H. Z. vychádzal z archaickej mapy, tak to isté konštatoval aj on, ale s veľmi rezervovaným záverom, pretože pozemkovoknižná mapa je kreslená voľnou rukou a len približným spôsobom lokalizuje pôvodné nehnuteľnosti. Uviedol, že pozemkovoknižnú mapu na obrázku č. 1 znaleckého posudku nie je možné použiť na identifikáciu parciel, pretože od jej vyhotovenia došlo za viac ako 100 rokov k množstvu úprav a spresnení polohy jednotlivých parciel v k. ú. K. Š.. Uviedol, že jedna z parciel, ktorú v roku 1967 kúpila rodina S., tvorí predmet sporu, a to parcela 798. Súd prvej inštancie považoval za preukázané skutočnosti prezentované v znaleckom posudku znalcom H. O., ktorý na pojednávaní vysvetlil spôsob ako dospel k záveru znaleckého posudku. Súd prvej inštancie tento znalecký posudok považoval za logický a vierohodný. Znalec H. Z. sa odmietol pojednávania zúčastniť a žalobcovia následne uviedli, že na jeho výsluchu netrvali. Okresný súd v zmysle § 198 ods. 2 CSP analogicky návrh na výsluch znalca H. Z. zamietol, keď sa pre nesúčinnosť znalca nepodarilo zabezpečiť jeho prítomnosť na pojednávaní. Žalobcovia potom neuniesli dôkazné bremeno a nepreukázali, že by sporné parcely 245/2, 246/2, 733/243 boli vytvorené z pôvodnej pozemkovoknižnej parcely mpč. 2983.

1.4. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa zásady úspechu.

2.1. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (v ďalšom tiež „odvolací súd“) rozsudkom z 10. marca 2022 sp. zn. 12Co/45/2021 rozsudok súdu prvej inštancie s poukazom na § 387 ods. 1 CSP potvrdil a žalovaným 1/ a 2/ priznal voči žalobcom 1/ - 3/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu s tým, že o výške tejto náhrady rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením.

2.2. Odvolací súd uviedol, že odôvodnenie spornosti ne/existencie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení v napadnutom rozsudku ostalo prinajmenšom hmlistým/pochybným s poukazom na doktrínu, ako aj rozvetvenú konštantnú judikatúru k tejto otázke; odvolací súd konštatoval jeho existenciu.

2.3. Za kľúčovú otázku tohto sporu označil odvolací súd otázku, či nehnuteľnosti parcely č. 245/2, 246/2 a 733/243 sú vytvorené z pôvodnej parcely mpč. 2983, od vlastníctva ktorej odvodzovali svoj nadobúdací titul žalobcovia, alebo z pôvodných parciel mpč. 2981, 2982 a 2984, od vlastníctva ktorých odvodzovali svoj nadobúdací titul žalovaní (kúpa, ak by nešlo o vydržanie). V súdnej veci naproti sebe stáli dva znalecké posudky, a to v súdnom konaní znalcom H. X. O. zhotovený znalecký posudok č. 30/2019, v zmysle záverov ktorého pozemky z tohto sporu neboli vytvorené z pôvodnej mpč. 2983 a súkromný znalecký posudok predložený žalobcami znalca H. Q. Z., V. č. 4/2020, v zmysle záverov ktorého pozemky z tohto sporu zasahujú svojou polohou do časti pozemnoknižnej vložky (správne má byť pozemnoknižnej parcely, pretože pozemnoknižná vložka bola nástrojom evidencie nehnuteľností používaným od roku 1881 do mája 1964, obdobou terajšieho listu vlastníctva, pozn. dovolacieho súdu) mpč. 2983. Odvolací súd uviedol, že ak má súd pri svojom rozhodovaní k dispozícii dva znalecké posudky s rozdielnymi závermi o tej istej otázke, je jeho povinnosťou ich zhodnotiť v tom zmysle, ktorý z nich a z akých dôvodov vezme za podklad svojho rozhodnutia a z akých dôvodov nebude vychádzať zo záverov druhého znaleckého posudku, no pre túto úvahu je potrebné vypočítať obidvoch znalcov. Znalec H. O. bol k záverom svojho znaleckého posudku na pojednávaní vypočítaný. Znalec, ktorý vypracoval súkromný znalecký posudok, sa pojednávania nezúčastnil a žalobcovia na základe jeho oznámenia o tom, že z dôvodu pandémie COVID sa nezúčastňuje žiadnych stretnutí a ani nikam necestuje potom netrvali na jeho výsluchu a vychádzali iba zo záverov jeho znaleckého posudku, ktoré považovali za správne. Zdôrazniac zásadu kontradiktórnosti civilného procesu a dôležitosť procesnej aktivity sporových strán odvolací súd uzavrel, že „Žalobcovia tak jednoznačne rezignovali, ostali kdesi na polceste v otázke ovplyvnenia ich prípadného možného procesného úspechu v spore a uvedené je potom potrebné pripísať jednoznačne na ich ťarchu. Inými slovami, vzhľadom na priebeh konania a stav dokazovania mohli a mali trvať na výsluchu tohto znalca, a to po čase uplynutia pandémie a takto prípadne ovplyvniť svoj možný procesný úspech v spore. V tomto smere potom úvahu súdu prvej inštancie, ak ten pri svojom rozhodnutí vzal na zreteľ závery znaleckého posudku a výsluch ním ustanoveného znalca, ktorú aj náležite ozrejmil, a nie závery súkromného znaleckého posudku predloženého žalobcami, nemožno hodnotiť ako zjavne neprimeranú“. Na ďalšiu argumentáciu strán, nespôsobilú privodiť zmenu názoru odvolacieho súdu, nepovažoval odvolací súd za potrebné reagovať špecifickou odpoveďou.

2.4. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP tak, že úspešným žalovaným v odvolacom konaní priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti neúspešným žalobcom v plnom rozsahu. O výške priznanej náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením vydaným súdnym úradníkom po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí (§ 262 ods. 2 CSP). Odvolací súd nezistil žiadne dôvody hodné osobitného zreteľa na postup podľa § 257 CSP.

3.1. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia dovolanie tvrdiac existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

3.2. Odvolaciemu súdu vytkli, že nepotvrdil rozsudok súdu prvej inštancie z rovnakého dôvodu ako súd prvej inštancie (vydržanie vlastníckeho práva), ale hlavne z dôvodu, že žalobcovia netrvali na vypočutí znalca, ktorý vypracoval predložený súkromný znalecký posudok. Na pojednávaní konanom 05. mája 2021 súd prvej inštancie uviedol: „aby po výsluchu jednotlivých znalcov bola vykonaná konfrontácia medzi znalcami vzhľadom na obsah vypracovaných znaleckých posudkov“, konfrontáciu znalcov nevykonával bez zamietnutia dôkazu konfrontáciou znalcov, ale priklonil sa k záverom znaleckého posudku

č. 39/2019 H. X. O.. V rozsudku súd prvej inštancie (str. 13 ods. 69) okrem iného uviedol, že zamietol návrh na výsluch znalca H. Q. Z., V. pre nesúčinnosť znalca, keď sa nepodarilo zabezpečiť jeho prítomnosť na pojednávaní. V znaleckom posudku č. 39/2019 H. O. sa pritom podľa žalobcov nachádzajú nezrovnalosti a protirečenia, na ktoré poukazovali v priebehu prvostupňového aj odvolacieho konania. Uvedený znalec sa žiadnym spôsobom nevysporiadal s rozhodnutím správy katastra o oprave chyby v katastrálnom operáte, priklonil sa ku geometrickým plánom chybné vypracovaným H. Z. (ktorý bol podkladom k notárskej zápisnici N 592/71) obsahujúcim rukou urobenú opravu z 1983 na 1984 a následne H. F. (na majetkoprávne vysporiadanie parciel KN-C č. 246 a 733/38) a od tohto stavu odvíjal svoje závery. Súd prvej inštancie v ods. 69 rozsudku konštatuje, že tvrdenia znalca H. Q. Z., V. boli vyvrátené ZP H. O. a jeho výsluchom, s čím sa podľa žalobcov (ďalej aj „dovolateľov“) nemožno stotožniť. Ani súd prvej inštancie, ani odvolací súd sa vo svojich rozhodnutiach žiadnym spôsobom nevysporiadali s diametrálne odlišnými závermi oboch znaleckých posudkov. Znalec H. O. v závere znaleckého posudku č. 39/2019 uvádza, že priebeh hraníc medzi pozemnoknižnými parcelami mpč. 2982, 2983 a 2984 v k. ú. K. Š. so súčasným stavom v katastri nehnuteľností je vykreslený na obrázku č. 3 a 4, teda že PK parcely č. 2982, 2983 a 2984 boli polohovo umiestnené vedľa seba v poradí 2981, 2982, 2984, 2983 a 2985 (obrázok 3 a 4 ZP č. 39/2019). Naproti tomu v obrázku č. 1 prezentoval polohové znázornenie p. č. 2983 a 2984 tak, že boli umiestnené za sebou, nie vedľa seba; takéto polohové určenie žalobcovia považujú za správne (p. č. 2983 a 2984 boli umiestnené za sebou) a svedčí mu aj stanovisko spoločnosti Globing z 28. februára 2016. Aj z výpisu z návrhu registra obnovennej evidencie pozemkov v k. ú. K. Š. je zrejmé, že parcely E-KN č. 797/1 a 798/1, ktoré majú žalobcovia vysporiadané, vznikli z parc. č. 2983 k. ú. K. Š. (kúpna zmluva N 352/1971, RI 376/71). Nemôže preto obstať záver, ku ktorému dospel znalec v znaleckom posudku č. 39/2019, že sporná plocha 1006 m² z pozemnoknižnej parcely č. 2983 bola vyčerpaná a je súčasťou parciel C KN č. 248/1, 247 a 733/16 k. ú. K. Š.. H. Q. Z., V. v znaleckom posudku č. 4/2020 jednoznačne uviedol, že novovytvorené parcely v zmysle GP 29/2012, a to CKN č. 245/2, 246/2 a 733/243 zasahujú svojou polohou do časti pozemkovoknižnej parc. č. 2983. Žalobcom nie je možné dávať za vinu, že znalec H. Q. Z., V. sa odmietol pojednávania zúčastniť z dôvodu obavy z ohrozenia jeho zdravia, avšak závery uvedeného znalca premietnuté v ZP č. 4/2020 sú logicky zdôvodnené a nikým nevyvrátené (ani znalcom H. O.); odvolací súd mal hodnotiť znalecké posudky aj z hľadiska iných vo veci vykonaných dôkazov. Podľa názoru dovolateľov ani súd prvej inštancie, ani odvolací súd jasne resp. vôbec nevysvetlili úvahy, ktorými sa riadili pri hodnotení znaleckých posudkov č. 39/2019 a č. 4/2020, ktorých závery sú diametrálne odlišné. Jediným argumentom odvolacieho súdu bolo, že žalobcovia netrvali na vypočutí znalca, ktorý vypracoval súkromný znalecký posudok (str. 11 ods. 43 a 44 rozsudku odvolacieho súdu). Dovolateľa tiež namietli, že nadobúdacím titulom žalovaných resp. ich právnych predchodcov k nehnuteľnostiam nemôže byť kúpna zmluva zn. N 398/79, registrovaná pod R I 285/1979 zo dňa 16. júla 1979, ktorú žalobcovia nepodpísali a žalovaný 1/ vo svojom vyjadrení, ktoré bolo súdu prvej inštancie doručené dňa 18. októbra 2016 uviedol, že uvedená kúpna zmluva bola uzatvorená v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi. Táto kúpna zmluva nebola a nie je zapísaná v katastrálnom operáte. Na pojednávaní na súde prvej inštancie 13. februára 2018 bol predložený spis zn. N 398/79, NZ 385/79, v ktorom aj podľa odpovede archívu súdu prvej inštancie z 05. februára 2018 boli účastníkmi iné osoby. Nadobúdacím titulom žalovaných resp. ich právnych predchodcov k sporným nehnuteľnostiam nemôže byť ani dohoda z 12. marca 1967, nakoľko Q. Š., X. V. so svojou manželkou ani Q. S. neboli vlastníci parc. č. 2983 k. ú. K. Š., ako vyplýva z pozemnoknižných vložiek č. 544, 85 a 83. Nadobúdacím titulom žalovaných nemôžu byť ani dedičské rozhodnutia po ich právnych predchodcoch, nakoľko ani títo neboli ku dňu svojej smrti vlastníkmi sporných pozemkov.

4. Žalovaní vo vyjadrení k dovolaniu uviedli, že dovolacie námietky smerujú výlučne voči hodnoteniu skutkového stavu vykonanému nižšími súdmi, ktoré nemôže byť predmetom dovolacieho konania. Jednou z viacerých sporných skutkových otázok v konaní bola identifikácia už neexistujúcej parcely č. 2983, teda či súčasné pozemky č. 245/2, 246/2, 733/243 pochádzajú z pôvodnej parcely č. 2983. Nakoľko sa v tejto otázke vyhotovené znalecké posudky líšili, súd nariadil konfrontáciu znalcov. Na tejto konfrontácii sa znalec H. Z. nezúčastnil, pričom žalobkyňa výslovne do zápisnice uviedla, že na jeho ďalšom výsluchu netrvá. Súdteda vypočul len znalca H. O., ktorý z pohľadu súdu hodnoverne vysvetlil svoje znalecké závery a vedel sa vyjadriť aj k dôvodom odlišnosti medzi jeho posudkom a druhým

posudkom, súd túto spornú skutkovú otázku vyriešil v zhode s posudkom vypočutého znalca a súd odvolací tento postup prvoinštančného súdu v tomto ohľade odobril. Žalovaní tiež uviedli, že: „Procesná námietka by bola, ak by súdu vyčítala bezdôvodné nevypočutie druhého znalca, čím by došlo k porušeniu práva na rovnosť. Ale takúto dovoláciu námietku žalobkyňa ani nevznáša a ani vzniesť nemôže, nakoľko presne na tento postup súdu dala výslovný súhlas.“ Ak by mala žalobkyňa pravdu v tom, že sporné pozemky sú súčasťou jej pôvodnej parcely č. 2983, aj tak by nemohla byť ich vlastníčkou, nakoľko aj túto parcelu v roku 1979 zmluvou NZ 385/79 predala. Žalovaní navrhli dovolanie odmietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP; ďalej tiež „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania. Bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod [§ 420 písm. f) CSP] aj dôvodné. Ak totiž dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí z dovolacieho dôvodu uvedeného v § 420 CSP, potom existencia niektorej z vád uvedených v tomto ustanovení (spôsobujúcich tzv. zmätočnosť rozhodnutia) znamená nielen splnenie podmienky prípustnosti dovolania, ale zároveň zakladá bez ďalšieho aj jeho dôvodnosť.

6. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v miere porušujúcej jej právo na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie a na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

7. Dovolatelia namietli v dovolaní, vychádzajúc z jeho obsahu (§ 124 CSP), existenciu vád v procese dokazovania a hodnotenia dôkazov, konkrétne neodstránenie rozporov v dvoch podaných znaleckých posudkoch. Dokazovanie je časť civilného súdneho konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci. V dokazovaní sa súd obmedzuje na zisťovanie poznatkov o skutkových okolnostiach, ktoré zakladajú a odôvodňujú prejednávaný nárok. O vadách v procese dokazovania možno hovoriť, ak súd vychádzal pri rozhodnutí zo skutočnosti, pre ktorú nie je z vykonaných dôkazov podklad, alebo ak považoval určitú skutočnosť za základ svojho rozhodnutia úplne inak, ako vyplýva z vykonaného dokazovania, prípadne, ak nezistil určitú podstatnú skutočnosť, ktorá bez ďalšieho z vykonaného dokazovania vyplýva.

8. Hodnotenie dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Aktuálna procesná právna úprava vychádza zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, majúcej základ v ústavnom princípe nezávislosti súdov. Táto zásada, vyplývajúca z čl. 15 základných princípov Civilného sporového poriadku, normatívne rozvinutá v § 191 ods. 1 CSP znamená, že záver, ktorý si sudca z vykonaných dôkazov urobí, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Postup sudcu ale neznamena, že sudca nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia. Naopak, konečné meritorne rozhodnutie musí vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania (v podrobnostiach pozri Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 729).

9. Aj dôkaz znaleckým posudkom (vrátane výsledkov vypočutia znalca) súd hodnotí podľa zásad uvedených v § 191 CSP. Hodnoteniu súdu nepodliehajú odborné znalecké závery v zmysle ich

správnosti, ale súd hodnotí presvedčivosť posudku čo do jeho úplnosti vo vzťahu k zadaniu, logické odôvodnenie znaleckého posudku a jeho súlad s ostatnými vykonanými dôkazmi.

10.1. Z judikátu publikovaného pod označením R 45/1984 vyplýva záver, že ak má súd pri rozhodovaní k dispozícii dva znalecké posudky s rozdielnymi závermi o tej istej otázke, musí zhodnotiť, ktorý z nich a z akých dôvodov vezme za podklad svojho rozhodnutia a z akých dôvodov nevychádza zo záveru druhého znaleckého posudku; pre túto úvahu je potrebné vypočítať obidvoch znalcov. Ak by ani takto nebolo možné odstrániť rozpory v záveroch znaleckých posudkov, treba dať tieto závery preskúmať iným znalcom, vedeckým ústavom alebo inou inštitúciou.

10.2. V právnej vete uznesenia z 24. marca 2022 sp. zn. 4Cdo/255/2021, publikovaného v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 84/2023 Najvyšší súd Slovenskej republiky uviedol: „Za najhospodárnejší postup pri predložení dvoch rozdielných znaleckých posudkov možno považovať taký, keď súd sa snaží odstrániť nejasnosti, nedostatky, prípadné námietky strán výsluchom znalca a položením doplňujúcich otázok. Pri hodnotení súkromného znaleckého posudku súdom platia tie isté kritériá, ako pri hodnotení znaleckého posudku súdom ustanoveného znalca. Ak súd pri rozdielných záveroch znaleckých posudkov (vrátane súkromných) nezdôvodní svoje úvahy, z ktorých vychádzal a pre ktoré sa priklonil ku konkrétnemu znaleckému posudku, zaťažuje svoje rozhodnutie vadou zmätočnosti, takéto rozhodnutie nemožno považovať za zákonné, spĺňajúce atribúty kladené na rozhodnutie súdu v zmysle § 220 ods. 2 resp. § 396 ods. 2 Civilného sporového poriadku“.

11. Podstatou dovolacej argumentácie žalobcov (okrem polemiky so skutkovými závermi súdov nižších inštancií) je ich námietka nesprávneho hodnotenia dvoch v konaní vykonaných znaleckých posudkov, o ktorých tvrdia, že sa odlišujú.

12. V prejednávanej spore mal súd prvej inštancie za to, že rozdiely v znaleckých posudkoch boli odstránené vypočítaním znalca H. O., z ktorého znaleckého posudku aj okresný súd vychádzal. Odvolací súd konštatoval, že v zmysle záverov znaleckého posudku č. 30/2019 H. O. N. pozemky z tohto sporu neboli vytvorené z pôvodnej mpč. 2983, v zmysle záverov znaleckého posudku znalca H. Z., V. č. 4/2020 pozemky z tohto sporu zasahujú svojou polohou do časti pozemkovoknižnej vložky mpč. 2983. Odvolací súd tiež uviedol, že znalec H. O. bol k záverom svojho posudku na pojednávaní vypočítaný, znalec H. Z., V. oznámil, že z dôvodu pandémie COVID sa nezúčastňuje žiadnych stretnutí a ani nikam necestuje. Preto žalobcovia na jeho výsluchu netrvali a vychádzali iba zo záverov jeho znaleckého posudku. Vychádzajúc z princípu kontradiktórnosti konania odvolací súd uzavrel, že: „Žalobcovia tak jednoznačne rezignovali, ostali kdesi na polceste v otázke ovplyvnenia ich prípadného možného procesného úspechu v spore a uvedené je potom potrebné pripísať jednoznačne na ich ťarchu. Inými slovami, vzhľadom na priebeh konania a stav dokazovania mohli a mali trvať na výsluchu tohto znalca, a to po čase uplynutia pandémie a takto prípadne ovplyvniť svoj možný procesný úspech v spore. V tomto smere potom úvahu súdu prvej inštancie, ak ten pri svojom rozhodnutí vzal na zreteľ závery znaleckého posudku a výsluch ním ustanoveného znalca, ktorú aj náležite ozrejmlil, a nie závery súkromného znaleckého posudku predloženého žalobcami, nemožno hodnotiť ako zjavne neprimeranú.“

13. Podstatou princípu kontradiktórnosti v civilnom sporovom procese je, že proti sebe stoja dve strany vyvíjajúce procesnú aktivitu k výsledku konania, ktorý im bude na prospech. Tieto dve procesné strany teda stoja proti sebe s kontradiktórnym záujmom na výsledku civilného procesu. Každá procesná strana je v nadväznosti na uvedené nositeľkou povinnosti tvrdenia a povinnosti svoje tvrdenia preukázať. Z obsahu spisu vyplýva, že okresný súd sa pokúsil v zmysle ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu odstrániť stranami sporu tvrdené rozpory v znaleckých posudkoch nielen vypočítaním, ale dokonca konfrontáciou znalcov, od ktorej upustil po zistení, že predvolaný znalec H. Z., V. sa pojednávania konaného v čase pandémie ochorenia COVID-19 (čo nebola sporná skutočnosť) z dôvodu ochrany svojho zdravia nezúčastní a po tom, čo žalobcovia predniesli, že na vypočítaní tohto znalca netrvali. Odvolací súd s týmto postupom okresného súdu súhlasil s doplnkom, že žalobcovia mohli a mali trvať na výsluchu tohto znalca v čase po uplynutí pandémie. Dovolací súd poukazuje na to, že v zmysle § 185 ods. 1 CSP posúdenie návrhov na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 185 ods. 1 CSP), a nie strán sporu. Zároveň je však

potrebné dodať, že súdy nižších inštancií prehliadli dôvod neúčasti znalca H. Z., V. na pojednávaní, ktorým bola obava/ochrana zdravia v čase covidovej pandémie. Rovnako pozornosti súdov nižších inštancií uniklo, že žalobcovia síce na pojednávaní po vypočutí znalca H. O. uviedli, že netrvajú na výsluchu znalca H. Z., zároveň ale dodali, že vychádzajú zo záverov jeho znaleckého posudku. Súhrn týchto skutočností potom nemožno považovať za rezignáciu žalobcov na plnenie ich procesných povinností, naopak parafrázujúc odvolací súd, súdy ostali kdesi na polceste pri odstraňovaní rozporov v znaleckých posudkoch, a to s následkom porušenia práva žalobcov na spravodlivý proces.

14. Dovolací súd uzatvára, že dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP je prípustné aj dôvodné a potrebné bolo napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu aj rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušiť (§ 449 ods. 1, 2 CSP) a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Okresný súd v ďalšom konaní odstráni nejasnosti v znaleckých posudkoch (v tejto súvislosti musí dovolací súd pripomenúť, že predmetom sporu nie je určenie vlastníckej hranice, ktoré ani nepatrí do kompetencie súdov v občianskom súdnom konaní, napriek tomu, že znalcom bola uložená (aj) takáto znalecká úloha) a vysporiada sa s výsledkom svojich zistení aj vo vzťahu k predmetu tvrdeného vydržania vlastníckeho práva žalovanými.

15. Dovolací súd zrušil nielen rozsudky odvolacieho a okresného súdu, ale aj súvisiace uznesenie okresného súdu z 23. augusta 2022 sp. zn. 17C/144/2016 obsahujúce výrok o vyčíslení trov konania závislý od rozhodnutia o napadnutom výroku (o trovách konania). Dovolací súd je totiž podľa § 439 písm. a) CSP viazaný rozsahom dovolania okrem prípadov, ak od rozhodnutia o napadnutom výroku závisí výrok, ktorý dovolaním nebol dotknutý. Rozsah dovolania predstavujú napadnuté výroky rozhodnutia odvolacieho súdu (tu celý rozsudok odvolacieho súdu), dôvody dovolania sú námietky uvedené dovolateľom podľa ustanovení § 431 CSP a § 432 CSP. Civilný sporový poriadok ustanovuje výnimky zo zásady viazanosti odvolacieho súdu rozsahom podaného dovolania, kedy dovolací súd preskúmava napadnuté rozhodnutie v celom rozsahu. Jednou z takýchto výnimiek je tzv. závislý výrok. Výrokom závislým od rozhodnutia o napadnutom výroku je taký výrok, ktorého obsah je viazaný na iný výrok s tým, že sám osebe neobstoí, pokiaľ by tento iný výrok odpadol alebo bol zmenený. V prejednávanej spore výrok uznesenia o vyčíslení konkrétnej výšky prisúdenej náhrady trov konania po zrušení celého rozsudku odvolacieho súdu aj celého rozsudku súdu prvej inštancie sám osebe neobstoí.

16. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

17. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.